Kori Laulo nink Litania“ (mõlemad ilm. 1810, trükitud Saksamaal; koht teadmata; ilm. ka rida uustrükke Baltimaal). Aineliselt toetas neid väljaandeid Rõuge koolmeister Hindewald. Q. on osa võtnud ühtlasi vennastekoguduse lauluraamatu teise osa koostamisest. Selle peamiseks autoriks oli hoolekandja J. H. Förster. Muugi eestikeelse vennastekoguduse kirjanduse väljaandmisel, mis tegevus oli eriti elav XIX s. alguses, on Q-l rohkesti teeneid.

J. C. Quandt'i isikuloolised andmed, autobiograafia (trükitud ka ajakirjas „Nachrichten aus der Brüdergemeine“ 1851, lk. 432—457), Lõuna-Eesti vennastekoguduste aruanded, Q-i ametlik kirjavahetus ja visitatsiooniprotokollid (kõik Vennaste-Uniteedi arhiivis Herrnhutis). *R. P.*

R.

RAAMOT, Mari, seltskonnategelane, sünd. 25. VII 1872 vkj. Tarvastu khk-s Kitsil taluniku Tõnis Tamme tütrena, omandas üldhariduse Lilli Suburg'i (vt.) tütarlastekoolis Viljandis, õppis kodumajapidamist Königsbergis 1899—1901, hiljemini ka Kielis ja Leipzigis; ta on olnud õppereisudel Soomes, Belgias jm. R. on teotsenud koduõpetajana Peterburis 7 a. ja Tuula kub-s. Ta avas 1904 Novgorodi kub-s Staraja Russa maakonnas Knjazedvor'i mõisas 3-kuulised kodumajapidamise, piima- ja karjatalituse-kursused, teotses 1905 mõnda aega Põltsamaal Aleksandri põllutöökoolis õpetajana ja asutas 1911 koos oma abikaasa J. Raamot'iga (vt.), kellega ta abiellus 1899, Tartu lähedal Sahkapuu talus esimese eesti tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskooli 2-aastase õppekursusega; selle juhtimisel oli ta tegev kuni kooli sulgemiseni 1918. Sahkapuul korraldati 1914 ühtlasi 6-kuulisi kursusi perenaistele ja 3-kuulisi kursusi õpetajaile majapidamise, aiatöö ja mesinduse alal. Sahkapuu kool ja kursused on suuresti aidanud kaasa eesti kodu- ja talumajapidamise edule; 7 a. kestel saatis kool välja 265 haritud noort perenaist. Pärast vangisviibimist Saksa okupatsiooni ajal toimib R. 1918. a. lõpust peale Tallinnas, olles E. Punase Risti Peavalitsuse liige ja selle korjanduseosakonna juhataja, Noorte Naiste Kristliku Ühingu asutajaid (1921) ja esinaine (1924—26). Ta korraldas kodumajanduslikke kursusi naisõpetajaile Jänedal 1926 ja Tartus 1927. A-il 1927—36 oli R. Ülemaalise Naiskodukaitse esinaine. Ta on avaldanud elavalt kirjutatud teose „Minu mälestused“ (Tartu, 1937).

Isikl. kogutud andmed. *H. O.*

***RADZIWILL, Georg,** Poola riigi- ja kirikutegelane, Liivimaa administraator, sünd. 31. V 1556. Võnnu piiskopkond asutati dets-s 1582. Samuti algas jesuiitide tegevus Liivimaal 1582. *N. L.*

***RAHAMÄGI, Hugo Bernhard,** kirikuja haridustegelane, on olnud Tartu ülikooli usuteaduskonna dekaan kuni sügiseni 1934, süstemaatilise usuteaduse korraline prof. kuni 1934. a. lõpuni, eradots. a-st 1935 ja dots. a-st 1938, ülikooli koguduse õpetaja kuni 1934. S. a. juunist kuni okt-ni 1939 toimis R. piisk. Jakob Kuke (vt. ka *Suppl.*) järel eesti ev. luteri usu piiskopina. — R. on teotsenud väljapaistva agarusega paljudes organisatsioonides, eeskätt kirikuelu korraldamise alal. Nii on ta olnud konsistooriumi vaimulik assessor kuni 1931, liturgilise komisjoni esimees 1928—32, agenda ja mitme muu komisjoni liige, usuteadlaste konverentside abiesimees ja piiskopi asetäitja kuni 1934, siis esimees, kirikupäevade juhatajaid, kirikliku noorsootöö arendajaid jne. EKS-i abiesimees oli R. 1921—26, E. Kristliku Karskusliidu esimees 1929—31, E. Karskusliidu esimees 1930—33 (on selle auliige a-st 1936), Tartu Noortemeeste Kristliku Ühingu (NMKÜ) esimees 1931—34, seejärel auliige, ja NMKÜ-te Liidu ning keskkomitee esimees 1931—34, Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi esimees 1933—34. R. oli 1929 lühikest aega IV Riigikogu liige kristliku rahvaerakonna rühmas ja on piiskopina olnud Rahvuskogu II koja liige a-l 1937 ja Riiginõukogu liige 1938—39. Upsala ülikooli audoktor *(dr. theol. h. c.)* on ta a-st 1932. R. on olnud Tartus lauluseltsi *Cantate Domino* esimees 1927—28 ja auesimees a-st 1928 ning asutanud samanimelise lauluseltsi Tallinnas, Tartu E. Ev. Noortemeeste Seltsi (praeguse E. Noorsoo Seltsi) esimees 1908—11 ja auliige a-st 1939. Piiskopina teostas R. kirikuelus olulise ja põhjapaneva reformi. Dets-s 1934 antud Kirikute ja usuühingute seadusega ja 1935. a. kehtima pandud Eesti evangee-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 264